

Davki, prispevki, plače

Preden se lotiš dela, si (malo za hec) oglej tale prispevek:

<https://www.youtube.com/watch?v=N1xuctuBZXs> **Zdaj pa sledi zelo resno delo.**

Preberi besedilo.

Država za svoje delovanje potrebuje denar. Denar dobi na primer od posameznikov in podjetij. Ti plačujejo različne **davke, prispevke** in druge **dajatve, carine, denarne kazni** itd. Država dobi tudi del **dobička**, ki ga ustvarijo podjetja, in **dividende** od dobička državnih podjetij. Od bank dobi **obresti** za denar, ki ga ima država na svojem računu.

Posamezniki plačujejo od svojih plač in drugih dohodkov davek, ki se imenuje **dohodnina**. Višina dohodnine je odvisna od prihodkov. Višji so prihodki posameznika, višja je dohodnina. Obstajajo pa tudi davki, katerih višina je za vse posameznike enaka ne glede na njihove prihodke. Na primer ob nakupu knjige plačamo vsi enako višino davka. Ta davek se imenuje **davek na dodano vrednost ali DDV**.

Posebna vrsta davkov so **trošarine**. To so davki, ki jih podjetja plačujejo od prodaje **tobaka, alkohola, goriva in kurilnega olja**.

Prispevek – denar, ki ga ljudje z dohodki prispevajo v državni proračun (državno blagajno) za skupne potrebe.

Tudi v svojem učbeniku poišči naslova Gospodarstvo in Davki. Preberi besedilo in v zvezek odgovori na spodnja vprašanja.

Slovenija ima tržno gospodarstvo. Kaj to pomeni?

Kaj so delnice?

Kaj je kapital?

Kaj je dobiček?

Kdo plačuje davke? Dopolni.

Davke plačujemo od prihodkov (primer: _____) in od premoženja (primer: _____).

Kaj predstavljajo posredni davki? _____

Kaj predstavlja trošarina, kaj carina, kaj DDV? <https://www.youtube.com/watch?v=8hCWWccTo7c>
<https://otroski.rtvsllo.si/infodrom/prispevek/2617>

Naloga: Preglejš račune, ki jih dobivaš pri plačilu storitev ali izdelkov.

Kateri davek je obračunan? **Nalepi v zvezek primer računa.**

Oglej si plačilno listo neke delojemalke/delavke.

Zaposlena Julija Pšeničnik dobi vsak mesec list, na katerem so podatki o njeni plači. Julija ve, da bo prejela le del celotne (bruto) plače. Na listi z izračunom Julijine plače najdi odgovore na spodnja vprašanja. Zapiši jih pri vsakem vprašanju.

Izplačevalec: Podjetje d. o. o. , Pomurska cesta 10, Murska sobota	
PLAČILNA LISTA	
Zaposleni/-na: Julija PŠENIČNIK	EMŠO: 2706198750515
	Davčna številka: 1234567
	Plača za mesec: maj 2018
	Datum izplačila: 11. 6. 2018
BRUTO PLAČA	1.126,22 €
1.1. Prispevek za invalidsko in pokojninsko zavarovanje 15,50 %	174,56 €
1.2. Prispevek za zdravstveno zavarovanje 6,36 %	71,63 €
1.3. Prispevek za zaposlovanje 0,14 %	1,58 €
1.4. Prispevek za starševsko varstvo 0,10 %	1,13 €
2. Dohodnina	97,33 €
NETO PLAČA	653,38 €
3. Prevoz na delo	37,00 €
4. Malica	128,52 €
IZPLAČILO NA BANČNI RAČUN ZAPOSLENEGA	818,90 €

Koliko znaša Julijina celotna (bruto) plača? Napiši znesek. _____

Koliko znaša (neto) plača, ko Juliji Podjetje odšteje davke in prispevke? Napiši znesek. _____

Koliko denarja pa bo Podjetje nakazalo na Julijin račun v banki? _____

Zdaj boš ugotovil še, čemu so v podjetju od celotne plače odšteli določene zneske.

a. Vsakdo, ki ima denarni DOHODEK, mora od tega dohodka plačati davek slovenski državi. Na listu poišči izraz, ki ga uporabljamo za ta davek. Ta izraz je _____

b. Julija se bo nekoč UPOKOJILA in prejela POKOJNINO. Prejemala jo bo zato, ker vsi zaposleni vsak mesec plačujejo prispevek za _____

c. Če bi se Julija v neki nesreči tako poškodovala, da bi postala INVALIDKA in ne bi mogla delati, bi vseeno vsak mesec prejela določeno vsoto denarja. Prejemala bi jo zato, ker vsi zaposleni plačujejo prispevek za _____

č. Ko gre Julija k zdravniku, ji za ZDRAVNIŠKO pomoč ni treba plačati. Tudi za zdravila na zdravniški recept običajno v lekarni ne plača. Ni ji treba plačati zato, ker vsi zaposleni plačujejo prispevek za _____

d. BREZPOSELNI prejemajo denarno pomoč. Prejemajo jo lahko zato, ker vsi, ki so zaposleni, plačujejo prispevek za _____

e. Eden od STARŠEV novorojenčka leto dni po rojstvu otroka ne hodi v službo, temveč doma SKRBI za otroka. V tem času vsak mesec vseeno prejema denarne zneske. Prejema jih, ker vsi zaposleni od svoje plače plačajo prispevek za _____

V zvezek naredi povzetek (npr. miselni vzorec) o tem, kako je sestavljena plača slovenskega delavca.

Beri in razmišljaj.

Primer: **Cena bencina**

Potrošniki na bencinski črpalki plačamo drobnoprodajno ceno. Oglej si prodajno ceno brez dajatev, kar predstavlja tekočino, ki jo nalijemo v rezervoar avtomobila. Ostali znesek predstavljajo različni davki in prispevki.

Vrsta derivata	Prodajna cena brez dajatev	Taksa CO ₂	Dodatek za zagotavljanje prihrankov energije	Trošarina	Prispevek za zagotavljanje podpor proizvodnji el. energije	DDV (22%)	Drobnoprodajna cena v €/liter
Neosvinčen motorni bencin 95-oktanski	0,49905	0,03979	0,00736	0,50780	0,00911	0,23389	1,297

Približen znesek v %: 38,8 % 3 % 0,5 % 39 % 0,7 % 18 % 100%

Naloga:

Izračunaj, koliko stane potrošnika 30 l bencina. Koliko denarja od tega gre za bencin in kakšen je znesek, ki ga »pobere država«? Si presenečen?

Razmisli, zakaj država ravno na bencin predpiše toliko dajatev.

Kako lahko vaša družina zmanjša znesek plačil državi pri bencinu?

Neobvezno dodatno delo za bolj radovedne

Poznaš še kakšen proizvod oz. storitev, kjer država predpisuje zelo visoke davke in prispevke? Kateri so in zakaj ravno ti?

Če te te stvari zanimajo, pobrsčaj po različnih spletnih straneh.

Prišel si do spoznanja, da država pobere veliko denarja od svojih davkoplačevalcev. O tem, kaj in kako z njim »počne«, pa naslednjič. 😊